

BEKÖSZÖNTŐ

ARANY János 1861-ben nagyra hivatott, mégis rövid életű folyóiratot indított útjára. A borítólapon ez a cím állt: *Szépirodalmi Figyelő*. Ha valaki az azonos címet viselő lapot kezébe veszi, joggal szeretne feleletet kapni arra a kérdésre, hogy miért élesztik fel ezt a patinás nevet ma – halvány allúzió ez, vagy – itt és most – elképzelhető szorosabb kapcsolat is az Arany által megálmodott gondolattal. Egyáltalán: szükség van-e manapság tallózó szépirodalmi folyóiratra? Az, hogy Ön, kedves Olvasó, kezébe vette lapunkat, mindenesetre egyfajta válasz, sőt szavazat az aranyi gondolat mellett. Kérem, helyezze magát kényelembe, teremtsen meg az elmélyült olvasáshoz szükséges feltételeket (ehhez egy villamoson elcsípett ülőhely vagy a reggeli kávé mellett való töprengés is megfelelő alkalom lehet), és tekintse át, mit kínál az irodalom, mit kínálnak ma Önnek az írók.

Ha valaki ma leveszi a polcra Arany János *Összes műveinek* XI. kötetét, és elolvassa, milyen indokok készítették lapindításra annak idején „nemzeti klasszikusunkat”, meghökken gondolatainak aktualitásán. Az Arany által kijelölt cél, a „művelt irodalom” aligha van közelebb ma, mint akkor. „Szépirodalmi törekvéseinket folytonos figyelemmel kísérni” – határozza meg tömören a lap célját a beköszöntő *Előrajz*-ban az akkori szerkesztő, és ez – hisszük – ma is programként vállalható. Figyelő és figyelem egy tőről fakad; nem az irodalmi kultúrbíráskodás, hanem az elmélyült befogadás feltétele ez a két, egymásba kapcsolódó fogalom.

Meggyőződésünk, hogy *az irodalom olvasása nem az irodalmárok kiváltsága*. A magyar irodalmi életnek mégisincs olyan fóruma, amely bő kínálattal és az átfogó rendszeresség igényével szólítaná meg azokat, akik érdeklődéssel fordulnak a kortárs kultúra és művészetek felé. A napilapi kritika részlegesen, akadozva tölti be szerepét, és kikíváncsodik alárendelt helyzetéből. Ember legyen a talpán, aki ennek ellenére eligazodik napjaink hatalmasra duzzadt és szerencsésen sokszínű kulturális közegében. A megdőböntő számban megjelenő kötetek áttekintése gyakorta még a szakmabelieket is zavarba hozza.

A tartalmában és formájában is megújult *Szépirodalmi Figyelő* újszerkesztősége azzal a szándékkal lép föl, hogy mind szélesebb körben tájékoztasson, Ariadné-fonalat kínáljon a kortárs irodalmi-művészeti élet megismeréséhez, nyomon követéséhez. Meggyőződésünk, hogy az irodalom és általában a művészetek közelmúltbeli tekintélyvesztése nem szükségszerű velejárója a demokrácia megerősödésének. Ellenkezőleg, a művészet közvetítette tapasztalat – ha nem is közvetlenül – önmagunk és körülményeink jobb megismeréséhez, döntéseink és lehetőségeink tisztázásához járulhat hozzá.

Az irodalom arra vágyakozik, hogy visszhangot keltsen az olvasóban. A *Szépirodalmi Figyelő* nemcsak elméleti, esztétikai alapvetésében, de szerkesztői gyakorlatában is érvényesíteni kívánja azt a fölfogást, hogy a művészet csak befogadás, olvasás által lehet azzá, ami. Amikor rámutatunk az olvasás fontosságára, egyben azt is tudatosítjuk, hogy törekedni kell a kulturális-művelődési szerkezet, az olvasási szokások és mintázat összetettebbé tételére. Föl kell mutatnunk a szépirodalom és általában a művészetek kínálta lehetőségeket, meg kell mutatni, hogy az irodalmi párbeszéd lényege a gyarapodás.

A folyóirat szerkesztői-tartalmi elgondolása két pilléren nyugszik. A leghangsúlyosabb rovatok egyike az elmúlt két hónap folyóirattermésének szépirodalmi anyagát szemlézi, másodközlések formájában. A másik rovatot a folyóiratunknak készített recenziók, könyvismertetések töltik ki. Ezen a két pilléren olyan egyéb – nem kevésbé fontos – írások, tematikus összeállítások nyugszanak majd, mint aktuális és közérdeklődésre számító irodalmi-kulturális eseménnyel kapcsolatos beszélgetések vagy az olvasóink jelentékeny részét bővebben érdeklő szerzőkről és művekről szóló beszámolók. (Ezen témákról nagyobb terjedelemben, portrészertű rovatban adnánk számot – e tekintetben kifejezetten a szerkesztőségünkhöz érkező olvasói visszajelzésekre kívánunk építeni.) Nem zárkózunk el rövidebb esszék közlésétől sem, ha – a legnemesebb értelemben vett ismeretterjesztés igényeinek megfelelően – átfogó képet adnak egy-egy kulturális kérdésről. Szaktudományos cikkek közzétételét sajátos feladatvállalásunk nem teszi lehetővé.

Évente hatszor megjelenő folyóiratunk igyekszik minél bővebb válogatást adni a megelőző két hónap szépirodalmi munkáiból. Ebben nem kis részben a megszűnt *Új Látóhatár* szolgálhat példával. Valamennyi, magyar nyelven rendszeresen megjelenő irodalmi folyóiratot szemlélzzük. Reményünk szerint a *Szépirodalmi Figyelő* fontos

szerepet tölthet be a határon túli magyarság körében, ahol – számos ok folytán – nincs mód az összes lapot járni, s néha a távoli vidékek kulturális eseményeinek kölcsönös nyomon követése sem akadályok nélküli. Egyaránt szemlézünk ezért magyarországi és határon túli magyar lapokat, vagyis nem az országhatárok által tagolt, hanem a nyelve és kultúrája által körülhatárolható magyar irodalomra leszünk tekintettel. A válogatás során egyszerre törekszünk egységességre és változatosságra. Természetesen nem tekinthetünk el a szerkesztők ízlésítéleteitől, hiszen nem létezik tisztán objektív értékrangsor – ugyanakkor ez nem annyira korlátja, mint inkább feltétele egy jó és karakteres lap létrejöttének. Figyelmet fordítunk arra, hogy a fiatalabb írónemzedékek munkájáról gyakorta adjunk hírt. Célunk nem a szemlézett lapok helyettesítése, hanem hogy utat nyissunk és kedvet csináljunk a kortárs irodalom olvasásához.

A szépirodalmi szemlézést a frissebben megjelent könyvek ismertetése egészíti ki. Természetesen nem törekedhetünk teljességre, hiszen feladatunk éppen a döntés megkönnyítése a sokszor kaotikusnak tetsző irodalmi forgatagban. Ugyanakkor arra törekedni fogunk, hogy lehetőleg minden fontos könyvről jelenjék meg írás, ezek jelentősége fakadjon bár az eladott példányszámból, akár a komolyabb vagy hangosabb kritikai-szakmai fogadtatásból. Az ismertetések során is sokféleségre törekszünk, hogy az olvasói ízlés sokféleségének elébe menjünk. Nem tartjuk szerencsésnek a nyakló nélküli dicséretet vagy bírálatot. Arra törekszünk, hogy a visszafogott, ugyanakkor rövidségükben is informatív, a kötetek sajátosságait érzékeltető-be-mutató recenziók egyéni választást tegyenek lehetővé.

Az ismertetések nem korlátozódnak az irodalom területére, komoly arányban kísérünk figyelemmel széles körű érdeklődésre számot tartó, történelemmel és művészettörténettel foglalkozó munkákat is. Látókörünk tágítása végett igyekszünk majd időről időre a társművészetek némely eseményéről is hírt adni, noha belátjuk, hogy időszaki jellege folytán ez kevéssé lehet egy kéthavonta megjelenő lap feladata. Mindazonáltal igazodunk ahhoz, hogy az irodalomnak kiemelt, a társművészetek felé közvetíteni képes szerep juthat, s ezzel elébe megyünk és tudatosabbá tesszük azt a kulturális kihívást, amely a különböző művészeti ágak és médiumok egymásra hatásából ered. Ami a recenziók stílusát illeti, magától értetődően érvényesíteni fogjuk a közérthetőség követelményét. Nem pusztán „tartalmi” ismerte-

téseket szeretnénk közölni, hanem olyan írásokat, melyek érdemi szempontokat is adnak egy mű olvasásához és megértéséhez.

„Évek óta senki sem ellenőrzi amaz Isten-földjét, melynek magyar költészet a neve” – jegyzi meg Arany. Ha az „ellenőrizni” szó negatív felhangjait lehántjuk, a „költészetet” pedig tág értelemben – mint „kulturális viszonyrendszert” – határozzuk meg, a megállapítás ma is felszólító értékű. Erre a közös munkára invitáljuk az Olvasót a megújult *Szépirodalmi Figyelő* lapjain, várjuk hozzászólását, részvételét és közreműködését. *Lectori salutem!*

Budapest, 2002 Húsvétján

A SZERKESZTŐK